

Advies nr 36/2017 van 26 juli 2017

Betreft: Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt met het oog op de verbetering van de vraagflexibiliteit en van de opslag van elektriciteit (CO-A-2017-045)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "de Commissie");

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verslag van de voorzitter;

Brengt op 26 juli 2017 uit eigen beweging het volgend advies uit:

I. VOORAFGAANDE OPMERKING

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de algemene Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en de Richtlijn voor Politie en Justitie. Deze teksten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal GDPR (general data protection regulation) of AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) genaamd, is van kracht geworden twintig dagen na publicatie, nl. op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing: 25 mei 2018. De richtlijn voor politie en justitie moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, en gedurende de termijn van twee jaar voor de tenuitvoerlegging, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde plicht houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze teksten te anticiperen. En het is in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) om hier rekening mee te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

---

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)
Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

II. INLEIDING

1. De Commissie werd op 21 juni 2017 door de advocaat van een belanghebbende stakeholder in de energiemarkt in kennis gesteld van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 april 1999 *betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt*¹, hierna "het wetsontwerp".

2. De Commissie werd noch door de bevoegde minister, noch door de Kamer van volksvertegenwoordigers gevraagd om advies te verlenen over het wetsontwerp. Recent verleende de Commissie wel twee adviezen² aangaande de verwerking van de slimmetergegevens (voor zover deze betrekking hebben op natuurlijke personen en het om een verwerking van persoonsgegevens gaat). De Commissie wees er op³ dat de verwerking van deze gegevens als een verwerking met een hoog (veiligheids)risico moet worden beschouwd onder de WVP.

III. INHOUD VAN HET WETSONTWERP

3. De Commissie kan enkel de bepalingen van het wetsontwerp onderzoeken die betrekking hebben op de toepassing van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waaronder verwerkingen van persoonsgegevens, en die dus vallen binnen haar adviesbevoegdheid omschreven in artikel 29 § 1 WVP.

4. Een nieuw artikel 19ter wordt ingevoegd in de wet van 29 april 1999. Het wetsontwerp belast de transmissienetbeheerder⁴ met het beheer van zogenaamde "flexibiliteitsgegevens"⁵.

"Art. 19ter. § 1. De netbeheerder staat in voor het beheer van de flexibiliteitsgegevens voor wat betreft de valorisatie van de flexibiliteit van de vraag die een energieoverdracht met zich meebrengt, zoals bedoeld in artikel 19bis.

¹ Gedr. St., DOC 54, 2528/004, <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2528/54K2528004.pdf>.

² Advies 17/2017 van 12 april 2017 betreffende de Conceptnota "uitrol van digitale meters in Vlaanderen" van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie, gepubliceerd op https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_17_2017.pdf; advies 35/2017 van 5 juli 2017 aangaande het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van diverse ordonnanties betreffende de gas- en elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gepubliceerd op https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_35_2017.pdf.

³ Zie randnummer 23 van het voormelde advies 17/2017.

⁴ Niet te verwarren met de distributienetbeheerders die vallen onder de bevoegdheid van de gewesten. Volgens de website van de CREG (de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) (staat de transportnetbeheerder in voor de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het hoogspanningsnet voor elektriciteit en het vervoersnet voor aardgas. In België is Elia de transportnetbeheerder voor elektriciteit en Fluxys de transportnetbeheerder.

⁵ Deze term wordt niet gedefinieerd in de wet van 29 april 1999.

Hiertoe is hij in het bijzonder belast met de volgende taken, met inachtneming van de bepalingen van het technisch reglement:

1° de informatie nodig voor de berekening van het flexibiliteitsvolume van de vraag met een energieoverdracht, met inachtneming van de vertrouwelijkheid ervan, verzamelen, berekenen, verwerken en overmaken;

2° de markt regelmatig opvolgen en monitoren en de Commissie op de hoogte brengen van elke eventuele aanwijzing van manipulatie die een invloed heeft op de bepaling van de geactiveerde vraag flexibiliteitsvolumes met een energieoverdracht.

§ 2. Wat betreft het beheer van flexibiliteitsgegevens betreffende de eindafnemers aangesloten op de distributienetten, komt de netbeheerder overeen met de personen die door de bevoegde gewestelijke overheden werden belast met het beheer van de flexibiliteitsgegevens en de meet- en submeetgegevens van de eindafnemers."

5. Hoewel het wetsontwerp betrekking heeft op de organisatie van de elektriciteitsmarkt en het uit de verwijzingen in de voorbereidende werken (hierna "het Verslag")⁶ naar projecten van energieopslag en het verrichten van flexibiliteitstransacties blijkt dat het hierbij eerst en vooral gaat om het monitoren en het afstemmen van vraag en aanbod via de grote spelers in de energiemarkt (bvb projecten van energieleveranciers), bevat artikel 19ter toch een bepaling die (gedeeltelijk) een centrale verwerking van persoonsgegevens inhoudt in de mate de bepaling zal betrekking hebben op het toenemend aantal huishoudelijke gebruikers en kleine (eenmans) KMO's die reeds gebruik maken van een slimme meter.

6. Het Verslag bevat geen aanvullende toelichting aangaande het voormelde artikel. In een antwoord van de FOD Economie, Directie Energie, ontvangen op 3 juli 2017⁷ blijkt (vertaling Commissie) "*dat het beheer van flexibiliteitsgegevens niet enkel zal betrekking hebben op geaggregeerde data, maar ook op individuele verbruiksgegevens wat als onmisbaar wordt geacht om het flexibiliteitsvolume dat werd geactiveerd te bepalen*".

7. In hetzelfde antwoord werd ook gesteld⁸ (vertaling Commissie): "*het wetsontwerp viseert zowel de klanten die zijn aangesloten op het transportnetwerk, als de klanten die zijn aangesloten op*

⁶ Pagina 9 van het verslag namens de Commissie voor het bedrijfsleven, <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2528/54K2528003.pdf>.

⁷ "*La tâche de gestion des données de flexibilité concernera non seulement des données agrégées, mais également des données de consommation individuelles, ce qui est indispensable pour permettre de déterminer le volume de flexibilité qui a été activé.*"

⁸ "*Le projet de loi vise tant les données des clients raccordés au réseau de transport que celles des clients raccordés aux réseaux de distribution ; le texte précise d'ailleurs expressément (art. 19ter, § 2). (...) Dans la mesure où il est rédigé en termes généraux et fait référence à l'article 19bis, l'article 19ter en projet a donc vocation à s'appliquer aux données de tous les clients, y compris donc des clients résidentiels / personnes physiques raccordés au réseau de distribution. Toutefois, cette potentialité n'est pas encore techniquement envisageable dans la mesure où les clients résidentiels ne sont pas encore équipés d'un compteur intelligent permettant des relevés quart horaires. Pour l'instant, seuls les clients disposant d'un compteur permettant un télé-relevé peuvent valoriser leur flexibilité.*"

het distributienetwerk (de tekst stelt dit overigens uitdrukkelijk (art.19ter, §2). (...) In de mate dit is opgesteld in algemene termen en verwijst naar artikel 19bis, is het ontwerp van artikel 19ter van aard om toepasselijk te zijn op de gegevens van alle klanten, waaronder dus residentiële klanten / fysieke personen aangesloten op het distributienetwerk. Hoewel, deze mogelijkheid is technisch nog niet aanwezig in de mate dat de residentiële klanten nog geen slimme meter hebben die toelaat om waarden per kwartier op te geven. Voor het ogenblik kunnen enkel de klanten die beschikken over een meter die toelaat om hen een télé-afschrift te verrichten hun flexibiliteit valoriseren."

8. De Commissie besluit uit het voorgaande dat het betreffende beheer van flexibiliteitsgegevens een verwerking van persoonsgegevens kan uitmaken, en dat zij bevoegd is om zich uit te spreken over deze verwerking van persoonsgegevens.

IV. ALGEMEEN ONDERZOEK

1. Naleven van de GDPR ("GDPR Compliance")

9. De wetgever en de netbeheerder dienen rekening te houden met de toepasselijkheid van de WVP, en dienen de toepasselijkheid van de GDPR met ingang van 25 mei 2018 te anticiperen (zie hiervoor). De Commissie stelt echter vast dat het wetsontwerp ? niet verwijst naar de GDPR, noch de toepasselijkheid ervan anticipeert op slimmetergegevens die betrekking hebben op natuurlijke personen.

10. De Commissie acht het van belang dat het wetsontwerp minstens verwijst naar de GDPR aangaande alle verwerkingen van persoonsgegevens die vallen binnen haar toepassingsgebied.

2. Aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke

11. De verwerkingsverantwoordelijke is de instantie die ten opzichte van de respectievelijke verwerking van persoonsgegevens het doel en de middelen *voor de verwerking van persoonsgegevens bepaalt* (artikel 1, § 4 WVP). Uit het wetsontwerp blijkt niet duidelijk wie de verantwoordelijke voor de verwerking is. Met het oog op onder andere de transparantie en de mogelijkheid voor de betrokkenen hun rechten onder de WVP uit te oefenen, moet Elia in het wetsontwerp worden aangeduid als verantwoordelijke voor de verwerking.

12. De natuurlijke personen wiens persoonsgegevens geregistreerd staan in de betreffende verwerking (het beheer van de flexibiliteitsgegevens onder het nieuwe artikel 19ter § 2 van de wet van 29 april 1999) genieten de gebruikelijke rechten van toegang en verbetering (artikelen 10 en 12

WVP). De verwerkingsverantwoordelijke zal de betrokkenen dienen te informeren conform artikel 9 WVP. Elia heeft alvast een privacyverklaring op haar website⁹.

3. Vermelding van de essentiële elementen door de wetgever

13. In haar advies 17/2017 van 12 april 2017¹⁰ verwees de Commissie naar artikel 22 Grondwet, waaruit volgt dat de (regionale) wetgever de essentiële elementen dient te bepalen, zoals (1) de categorieën van de verwerkte gegevens¹¹ (2) de partijen die toegang zullen krijgen tot de gegevens, (3) de doeleinden waarvoor de gegevens zouden kunnen worden gebruikt en (4) de regeling van de gevallen waarin de registratie van gegevens van natuurlijke personen wordt opgelegd. De Commissie stelt vast dat het wetsontwerp op deze punten tekortschiet.

4. Risicogebaseerde aanpak

14. In een recent standpunt van de groep 29¹² en een recent ontwerp aanbeveling van de Commissie¹³ werden ook criteria bepaald die wijzen op een hoog risico voor de rechten en vrijheden van de betrokken datasubjecten in licht van de GDPR (onder meer eigenaars van zonnepanelen, micro WKK's,...). De beoogde verwerking beantwoordt aan verschillende van deze criteria (grote schaal van de verwerking, systematisch karakter van de monitoring, mogelijkheid tot het koppelen van afgeleide gegevens aan persoonsprofielen (gebruiksprofiel), en het nemen van beslissingen ten aanzien van de datasubjecten die een financiële impact kunnen hebben op de betrokkenen door het gebruik van "tariefstimuli"¹⁴,...).

15. Aan kwalificatie van een verwerking als een verwerking met een hoog inherent risico voor de rechten en vrijheden van de betrokken personen zijn directe verplichtingen gekoppeld onder de GDPR op het gebied van de beveiliging van persoonsgegevens, de meldingsplicht, de

⁹ <http://www.elia.be/nl/disclaimer>

¹⁰ Advies nr. 17/2017 van 12 april 2017 betreffende de Conceptnota "uitrol van digitale meters in Vlaanderen" van de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie, gepubliceerd op https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/advies_17_2017.pdf

¹¹ Zie randnummers 29 tem 33 van het advies nr. 45/2013 van 2 oktober 2013 *betreffende het Waals landbouwwetboek*, randnummer 26 van het advies nr. 36/2011 van 21 december 2011 *betreffende het voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 322, § 3 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en het voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de werking van het centraal aanspreekpunt bedoeld in artikel 322, § 3 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen* en randnummer 15 van advies nr. 08/2005 van 25 mei 2005 *betreffende het voorontwerp van wet betreffende de analyse van de dreiging*.

¹² Groep 29, WP 248, - Guidelines van 4 April 2017 on Data Protection Impact Assessment (DPIA) and determining whether processing is "likely to result in a high risk" for the purposes of Regulation 2016/679, http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44137.

¹³ Zie bijlage 2 bij de Commissie (ontwerp) aanbeveling uit eigen beweging mbt de DPIA, gepubliceerd op https://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/CO-AR-2016-004_NL.pdf.

¹⁴ Verslag namens de Commissie voor het bedrijfsleven, pagina 4, <http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2528/54K2528003.pdf>. Het is onduidelijk of hiermee wordt bedoeld op bijkomende energiebelastingen en bijdragen voor netbeheer om ongewenste ogenblikken van het opvragen van energie (bvb in de vooravond) te ontmoedigen.

gegevensbeschermingseffectenbeoordeling en de melding van een hoog (residueel) risico aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit.

5. Gegevensbeschermingseffectbeoordeling

16. De Commissie wijst er op dat, nog voor de GDPR was gepubliceerd, de Europese Commissie de afgelopen zes jaar aanbevelingen¹⁵ publiceerde teneinde er zich van te verzekeren dat distributienetbeheerders een gegevensbeschermingseffectbeoordeling zouden verrichten aan de hand van een template¹⁶ van 18 maart 2014, een meldingsformulier¹⁷ en Richtlijnen¹⁸. Inmiddels hebben de grote distributienetbeheerders in België reeds na overleg met de Commissie deze oefening aangevat en hanteren zij deze methode van risico-opvolging.

17. Artikel 35.1 GDPR voorziet in het verrichten van een dergelijke beoordeling *"Wanneer een soort verwerking, in het bijzonder een verwerking waarbij nieuwe technologieën worden gebruikt, gelet op de aard, de omvang, de context en de doeleinden daarvan waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen"*.

18. Gelet op het feit dat het wetsontwerp ook een uitwisseling van gegevens van natuurlijke personen tussen de distributienetbeheerders en Elia impliceert, en de eerstgenoemde actoren reeds een gegevensbeschermingseffectbeoordeling hebben verricht, acht de Commissie het niet logisch mocht Elia niet een gelijkaardige beoordeling verrichten voor het verwerken van de flexibiliteitsgegevens van natuurlijke personen.

19. De Commissie verzoekt derhalve Elia om ten laatste tegen 25 mei 2018 een gegevensbeschermingseffectbeoordeling te verrichten met betrekking tot de beoogde verwerking van flexibiliteitsgegevens.

---

¹⁵ Aanbeveling nr. 04/2011 van de Commissie van 25 juni 2011 *over de na te leven beginselen bij smart grids en slimme meters*, gepubliceerd op http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_04_2011_0.pdf; Aanbeveling 2012/148/EU van de Europese Commissie van 9 maart 2012 *inzake de voorbereiding van de uitrol van slimme metersystemen*, gepubliceerd op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:073:0009:0022:NL:PDF>

¹⁶ http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_dpia_smart_grids_forces.pdf.

¹⁷ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Feedback_form.xlsx

¹⁸ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DPIA%20Test%20Phase%20Guidelines%20and%20Requirements%20%282%29%20%282%29_0.pdf

OM DEZE REDENEN

De Commissie,

In de mate de betreffende verwerking (het beheer van de flexibiliteitsgegevens) betrekking heeft op slimmemetergegevens die betrekking hebben op natuurlijke personen moet de wetgever aandacht hebben voor het feit dat de beoogde verwerking van flexibiliteitsgegevens door Elia (mede) een verwerking van persoonsgegevens uitmaakt, waarop de WVP toepasselijk is, en waarop vanaf 25 mei 2018 de GDPR en de daaruit voortvloeiende verplichtingen van Elia toepasselijk zijn.

Verzoekt dat rekening wordt gehouden met de opmerkingen vermeld in de voormelde randnummers 11 en 19.

De Commissie behoudt zich het recht voor om verdere evaluaties en/of acties te verrichten, wanneer zij zulks noodzakelijk acht. Uiteraard kan zij zich bij wijze van advies ook uitspreken over de relevante aanpassingen van het wetsontwerp en eventuele uitvoeringsbesluiten of afspraken ter zake tussen de distributienetbeheerders en Elia.

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere